

М. П. СИТЮК, кандидат ветеринарних наук
Інститут ветеринарної медицини НААНУ, м. Київ

СЕРОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ХВОРОБИ АУЄСКІ В ПОПУЛЯЦІЇ ДИКОГО КАБАНА ТЕРИТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

За 10-річний період (2001-2011 роки) представлені дані щодо чисельності та відстрілу диких кабанів на території центральних областей України з результатами досліджень проб сироваток крові на предмет наявності специфічних гуморальних антитіл проти вірусу хвороби Ауєскі свиней у реакції віруснейтралізації.

Ключові слова: хвороба Ауєскі, дикі кабани, моніторинг, реакція віруснейтралізації, антитіла.

Хвороба Ауєскі (псевдосказ, несправжній сказ, інфекційний бульбарний параліч, хвороба Ожешка), англ. Aujeszky's disease, Infectious bulbar paralysis – вірусна хвороба, на яку можуть хворіти усі види домашніх тварин [1]. Природним резервуаром збудника інфекції є свині [2, 3]. Вченими різних країн світу приділяється значна увага патології хвороби Ауєскі в ракурсі як окремої хвороби, так і при різних асоційованих формах прояву в промисловому свинарстві. Меншою мірою вивчається в країнах ЄС і майже не приділяється увага даній інфекції в популяціях диких кабанів в країнах СНД, в тому числі і в Україні.

Зокрема моніторингові дослідження диких кабанів проводилися в таких країнах Європи як Іспанія [4, 5, 6], Нідерланди [7, 8, 9, 10], Франція [11], Німеччина [12, 13, 14], Італія [15], Словенія [16], Хорватія [17], а також в США [18,19]. В Іспанії в період 1999-2000 років було досліджено 78 зразків сироваток крові диких кабанів та досліджено на наявність антитіл проти широкого спектру збудників бактеріальних і вірусних захворювань, в тому числі і хвороби Ауєскі [5]. За результатами цих досліджень встановлено, що 36 % кабанів були позитивними до вірусу хвороби Ауєскі. В цій країні в період 2004 – 2005 років було досліджено вже 192 проби біологічного матеріалу (сироваток крові, мигдаликів та зразків трійчастого ганглію) [6]. Результати цих досліджень вказували на те, що 45 % позитивних в ПЛР проб матеріалу диких свиней виявилися серонегативними при дослідженні їх сироваток. На підставі цього вчені зробили висновок про те, що серологічні тести не дозволяють виявити тих тварин, що недавно інфікувались. В 2005 році було проведено більш розширені моніторингові дослідження щодо антитіл проти вірусу хвороби Ауєскі у кількості 693 відстріляних кабанів [4], з яких 4 % були серопозитивними. Досить важливим фактом в цьому аспекті є інформація дослідників [4] про те, що серопозитивні проти вірусу хвороби Ауєскі тварини виявлялися в усіх статеві-вікових групах, однак позитивними в переважній більшості були саме самки. Не менш важливим є той факт, що кількість серопозитивних тварин залежить від віку, тобто збільшується серед дорослих особин. В Нідерландах моніторингові дослідження диких кабанів у період 1994-1999 років показали, що КЧС, хвороба Ауєскі є рідкісною, а дикі кабани не є важливим резервуаром цих збудників [7, 8, 9, 10].

Ситуація в популяції диких кабанів Німеччини по хворобі Ауескі вказує на виявлення серопозитивних особин незважаючи на те, що серед домашніх свиней в цій країні остання була викорінена ще у 1985 році. Так в період 1985-2008 років було досліджено 102387 сироваток крові, де серопревалентність за 24-річний період складала від 0,4 до 15,9 %, а протягом 2006-2008 років позитивних особин реєстрували у 30 % районів, де мешкали дикі кабани. Такий ретроспективний аналіз показав, що інфекція на території Німеччини поширювалася в західному напрямку, серопревалентність не відрізнялася між статевими, але відрізнялась між віковими групами диких кабанів [12, 13, 14].

У Франції в період 1991 – 1998 років було досліджено 12025 сироваток кабанів, де позитивними до вірусу КЧС та ХА були 80 (0,6 %) та 423 (3,5 %) зразків відповідно [11].

На території Італії в період 2002 – 2003 років було досліджено проби тканин і крові від 152 диких кабанів. ДНК вірусу ХА було виявлено в 62-х зразках (41 %), антитіла – у 41 сироватці (51 %). Результати проведених досліджень вказують на відсутність переваги позитивних результатів в стадах між самками та самцями, однак позитивність домінувала серед дорослих та старих тварин, порівняно з молодняком [15].

На території Словенії за даними Vengust G. [16] вперше було досліджено 427 зразків сироваток крові диких свиней, де антитіла були виявленні у 111 пробах (26 %). В цих дослідженнях знову автори вказують на майже однакове виявлення антитіл у статевих групах та переважне виявлення антитіл у дорослих особин (34 %) порівняно з молодими (7 %). Автори висловлюють думку про те, що ризик зараження збільшується з віком тварин.

Дослідники з Хорватії [17] в період 1999 року дослідили 44 зразки сироваток крові від диких кабанів на предмет наявності специфічних гуморальних антитіл проти вірусів КЧС, ХА, вірусної діареї ВРХ та РРСС. За результатами проведених досліджень було встановлено серопозитивність кабанів до КЧС, ХА та вірусної діареї ВРХ на рівні 38,6; 54,5 та 4,5 % відповідно. Вчені цієї країни висловлюють думку про те, що дикі кабани є потенційним резервуаром цих збудників і відіграють певну роль в епізоотології цих захворювань.

Антитіла до вірусу ХА серед диких свиней були зареєстровані не тільки в країнах Європи, а й в Північній Америці та Північній Африці [16]. Зокрема на території США дослідники [18, 19] експериментально на диких свинях доказали передачу статевим шляхом вірусу хвороби Ауескі.

Є повідомлення про моніторингові дослідження відносно ХА окремих регіонів Російської Федерації. Так, на території Смоленської області антитіла проти вірусу ХА з поміж інших диких тварин виявили лише у одного дикого кабана [20]. За результатами інших досліджень [21] антитіла проти вірусу ХА були виявлені в 19 сироватках крові кабанів з 48 досліджених на території Володимирської, Московської, Тверської, та Белгородської областей.

Враховуючи вищезазначене, **метою** наших досліджень було визначити серопревалентність популяції диких кабанів території України до вірусу хвороби

Ауескі. В даному повідомленні наводимо лише результати серологічних досліджень цих представників дикої фауни в розрізі центральних областей України.

Матеріали і методи досліджень. В лабораторії вірусних хвороб свиней зберігається сформований архівний банк сироваток крові диких кабанів за період 2001-2011 років, котрий постійно доповнюється відповідними зразками під час відстрілу в щорічні сезони полювання з територій мисливських угідь областей України. Дослідження наявності специфічних гуморальних антитіл проти вірусу хвороби Ауескі в сироватках крові диких кабанів здійснювали мікрометодом реакції нейтралізації на перещеплюваній культурі клітин ПТП. При дослідженнях використовували виділений нами польовий ізолят вірусу хвороби Ауескі “Петриківський – 2006”, котрий був задепонований 17.10.2011 року в Державному науково-контрольному інституті біотехнологій і штамів мікроорганізмів (ДНКІБШМ) під номером 532, як діагностичний штам, з титром інфекційної активності $10^{5,5}$ - $10^{6,0}$ Іг ТЦД₅₀/см³. Слід наголосити, що реакція нейтралізації поряд з імуноферментним аналізом (ІФА) рекомендована міжнародним епізоотичним бюро (МЕБ) для виявлення антигену і антитіл до вірусу хвороби Ауескі [22]. При постановці реакції нейтралізації використовували: сучасну апаратуру – ламінарний бокс та СО₂ інкубатор фірми JOUAN, інвертований мікроскоп фірми ZEISS AXIOVERT 25, пластикові мікропланшети з плоским та U-подібним дном фірми Sarstedt, inc. Newton, NC 28658 Made in USA, автопіпетку восьмиканальна фірми BIONIT 50 – 250 мкл; середовища: ДМЕМ – серія № 41, контроль № 41, термін придатності до 01.2012 р.; 199 – серія № 42, контроль № 42, термін придатності до 01.2012 р розчин версену 0,02 % для культур клітин серія № 46, контроль № 46, термін придатності до 10.2011 р., сироватку крові ВРХ без консерванту нативну серія № 11, контроль № 11, термін придатності до 02.2011; розчин трипсину 0,25 % на фосфатному буфері для культур клітин серія № 41, контроль № 41, термін придатності до 12.2010 р. виробництва ТОВ НВП “Біо-Тест-Лабораторія”. Згідно літературних даних [1], в дослідженнях за діагностичний титр антитіл вважали рівень 1:16 і вище.

Результати досліджень та їх аналіз. Щорічно від спеціалістів Державного комітету лісового господарства України надавалася інформація щодо чисельності та добування диких кабанів в розрізі областей України. В таблиці 1 наведено такі дані за 10-річний період в розрізі центральних областей.

Показники таблиці 1 свідчать про тенденцію збільшення чисельності диких кабанів починаючи з 2005 року в межах кожної території центральних областей України. За 10 річний період на території цього регіону їх кількість збільшилася в 1,5 рази, а показник добутих кабанів – в 2,5 рази. Показники чисельності диких кабанів в розрізі окремих областей також різнилися. В порівняльному аспекті у Вінницькій, Черкаській та Полтавській областях реєструється більша кількість кабанів, ніж в Кіровоградській та Дніпропетровській областях.

Наявні сироватки крові диких свиней були досліджені безпосередньо в лабораторії вірусних хвороб свиней ІВМ НААН України. Результати лабораторних досліджень представлені в таблицях 2 та 3.

В таблиці 2 представлені кількісні показники досліджених районів від загального числа в межах окремої області центрального регіону України.

Чисельність та добування диких кабанів на території центральних областей України в період 2001-2011 років

Роки	Показники	Назва областей					
		Вінницька	Дніпропетровська	Кіровоградська	Полтавська	Черкаська	Разом
2001	чисельність	2313	835	495	1939	1481	7063
	добуто	151	24	24	164	154	517
2002	чисельність	2077	845	532	2039	1394	6887
	добуто	150	55	23	158	144	530
2003	чисельність	2092	775	542	2104	1493	7006
	добуто	115	27	35	180	125	482
2004	чисельність	1489	829	572	2205	1361	6456
	добуто	120	25	36	159	113	453
2005	чисельність	1546	1018	548	2439	1324	6875
	добуто	103	26	37	201	111	478
2006	чисельність	1590	1028	625	2455	1516	7214
	добуто	143	28	31	151	125	478
2007	чисельність	1646	1131	677	2586	1870	7910
	добуто	157	44	43	263	189	696
2008	чисельність	2027	1193	774	3021	2133	9148
	добуто	223	70	56	348	289	986
2009	чисельність	2219	1301	752	3446	2342	10060
	добуто	385	80	64	389	324	1242
2010	чисельність	2382	1497	925	3570	2551	10925
	добуто	333	99	85	451	367	1335

В період сезонів полювання проби сироваток крові від відстріляних диких кабанів відбиралися в певних лісомисливських угіддях, що географічно були розташовані і належали тому чи іншому району чи районам. Згідно показників таблиці 2, кількість досліджених районів в різні роки була різною. Мінімальне число досліджених районів було у 2001-2002 роках – 5, а максимальне – 44 райони – у 2009-2010 роках. Стосовно окремих областей слід сказати про найбільшу кількість досліджених районів у Полтавській – 21 та Вінницькій – 14 областях. Меншу кількість районів було досліджено у Черкаській – 10, Дніпропетровській – 9 та Кіровоградській – 7.

**Кількісні показники досліджених районів центральних областей
України в період 2001-2011 років**

Назва області	Всього районів	Досліджено районів в сезони полювання										
		2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	Всього
Вінницька	27	4	2	2	6	-	12	-	-	5	1	14
Дніпропетровська	22	-	-	4	-	-	-	-	1	6	7	9
Кіровоградська	21	1	1	1	3	3	3	3	4	5	1	7
Полтавська	25	-	3	14	6	-	13	11	-	19	17	21
Черкаська	20	-	1	2	-	3	4	4	5	9	-	10
<i>Всього</i>	<i>115</i>	<i>5</i>	<i>7</i>	<i>23</i>	<i>15</i>	<i>6</i>	<i>32</i>	<i>18</i>	<i>10</i>	<i>44</i>	<i>26</i>	<i>62</i>
% досліджених районів від загального числа		4,3	6,1	20,0	13,0	5,2	27,8	15,7	8,7	38,3	22,6	53,9

Примітка “-“ – не досліджувалися

Щорічно сироватки крові диких свиней надходили лише з Кіровоградської області. З інших областей, зокрема Вінницької, проби сироваток крові не надходили у мисливські сезони 2005-2006, 2007-2008, 2008-2009 років; Полтавської – 2001-2002, 2005-2006, 2008-2009; Черкаської – 2001-2002, 2004-2005, 2010-2011. З території Дніпропетровської області сироватки крові надходили лише у мисливські сезони 2003-2004, 2008-2009, 2009-2010 та 2010-2011 років. В розрізі областей центрального регіону найбільшу кількість районів було досліджено у сезони полювання 2006-2007 років у Вінницькій (12); 2010-2011 років – Дніпропетровській (7); 2009-2010 – Кіровоградській (5), Полтавській (19), Черкаській (9). Одним із важливих є відсотковий показник досліджених районів від числа наявних. Цей показник в межах окремих сезонів полювання різниться, однак за 10 річний період загальна кількість досліджених районів від числа наявних становить 53,9 %.

Наступним етапом нашої роботи було дослідити сироватки крові диких свиней на предмет наявності чи відсутності специфічних гуморальних антитіл проти вірусу хвороби Ауескі з застосуванням мікрометоду реакції нейтралізації. Результати проведених досліджень наведені у таблиці 3.

Цифрові показники таблиці 3 свідчать про те, що проби сироваток крові диких свиней на наявність специфічних гуморальних антитіл проти вірусу хвороби Ауескі за період 2001-2011 років були досліджені з Вінницької (105), Дніпропетровської (50), Кіровоградської (94), Полтавської (348) та Черкаської (151) областей. В розрізі сезонів полювання найменшу кількість сироваток було досліджено в 2001-2002 роках

(12), а найвищі показники маємо у 2009-2010 роках (216). Загальна кількість досліджених сироваток крові в центральному регіоні складала 748 проб, з яких позитивних було 130 проб, що складало 17,38 % від числа досліджених. Слід зазначити, що в кожний мисливській сезон були виявлені серопозитивні до вірусу хвороби Ауескі кабани. Так, в розрізі сезонів полювання високі відсоткові показники позитивних проб сироваток від числа досліджених реєструвалися в 2001-2002 (33,33 %), 2007-2008 (28,57 %), 2006-2007 (26,60 %) роках, а низькі – в 2003-2004 (2,44 %) та 2004-2005 (2,04 %) роках. Щодо областей центрального регіону відсоткові показники позитивних сироваток крові до числа досліджених за 10-річний період були високими у Черкаській (24,50 %); Вінницькій (19,05 %); Полтавській (16,09 %); Кіровоградській (15,96 %) областях, а низькі – у Дніпропетровській (4,00 %) області.

Таблиця 3

Результати досліджень сироваток крові диких кабанів на наявність специфічних гуморальних антитіл проти вірусу хвороби Ауескі в реакції нейтралізації

Області	Сезони																				Всього	% позитивних проб від числа досліджених	
	2001-2002		2002-2003		2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011				
	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних			
Вінницька	6	1	6	3	4	-	25	-	-	-	38	10	-	-	-	-	24	5	2	1	105	20	19,05
Дніпропетровська	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	10	1	14	-	50	2	4,00
Кіровоградська	6	3	5	-	5	-	7	-	10	2	11	2	18	4	13	1	17	3	2	-	94	15	15,96
Полтавська	-	-	13	2	20	-	17	1	-	-	27	7	27	9	-	-	100	18	144	19	348	56	16,09
Черкаська	-	-	2	-	6	-	-	-	16	4	18	6	18	5	26	7	65	15	-	-	151	37	24,50
Всього	12	4	26	5	41	1	49	1	26	6	94	25	63	18	59	8	216	42	162	20	748	130	17,38
% позитивних проб від числа досліджених	33,33		19,23		2,44		2,04		23,08		26,60		28,57		13,56		19,44		12,35		17,38		

Примітка “-” – не було досліджених та позитивних сироваток крові.

Висновки. 1. За результатами проведених серологічних досліджень в сироватках крові диких кабанів відстріляних на території районів центральних областей України виявлені специфічні гуморальні антитіла проти вірусу хвороби Ауескі, де загальний показник позитивних тварин від числа досліджених, за 10 річний період, склав 17,38 %.

2. В розрізі сезонів полювання високі відсоткові показники позитивних проб сироваток від числа досліджених реєструвалися в 2001-2002 (33,33%), 2007-2008 (28,57 %), 2006-2007 (26,60 %) роках, а низькі – в 2003-2004 (2,44 %) та 2004-2005 (2,04 %) роках.

3. В розрізі областей центрального регіону України відсоткові показники позитивних сироваток крові до числа досліджених за 10-річний період були високими у Черкаській (24,50 %); Вінницькій (19,05 %); Полтавській (16,09 %); Кіровоградській (15,96 %), а низькі – у Дніпропетровській (4,00 %) області.

В перспективі для об'єктивного визначення відсотку серопозитивних диких кабанів до вірусу хвороби Ауескі необхідно проводити подальші дослідження їх популяції в масштабах всієї України не тільки по наявності чи відсутності в сироватках крові специфічних гуморальних антитіл, а й досліджувати біологічний матеріал (фрагменти органів) з метою виділення та ідентифікації ізолятів збудника.

1. Болезнь Ауески // Вирусные болезни животных / В. Н.Сюрин, А. Я.Самуйленко, Б. В.Соловьев, Н. В. Фомина – М.: ВНИТИБП, 1998. – С. 603–630.

2. *Пейсак З.* Болезни свиней / З. Пейсак; Пер. с польск. Д. В. Потапчука. – Брест : ОАО «Брестская типография», 2008. – 424 с.

3. *Бабкін М. В.* Проблеми та перспективи викорінення хвороби Ауескі (ХА) в Україні / М. В. Бабкін // Вет. медицина України. – 2010. – № 3. – С. 27–29.

4. Serosurvey of Aujeszky's disease virus infection in European wild boar in Spain / J. Vicente, F. Ruiz-Fons, D. Vidal et al. // *Vet Rec.* – 2005. – Vol. 156, N 13. – P. 408–412.

5. Antibodies to Selected Viral and Bacterial Pathogens in European Wild Boars from Southcentral Spain / Joaquín Vicente, Luis León-Vizcaino, Christian Gortázar et al. // *Journal of Wildlife Diseases.* – 2002. – Vol. 38, N 3. – P. 649–652.

6. Aujeszky's disease virus infection patterns in European wild boar / Francisco Ruiz-Fons, Dolo Vidal, Ursula Höfle et al. // *Vet Microbiol.* – 2007. – Vol. 120, N 3-4. – P. 241–250.

7. Dekkers L. J. [Serosurveillance of notifiable veterinary diseases in wild boar in the Netherlands] / L. J. Dekkers, A. R. Elbers // *Tijdschr Diergeneeskd.* – 2000. – Vol. 125, N 1. – P. 2–4.

8. [Sero-monitoring of notifiable diseases in wild boar in the Netherlands 1999-2001] / A. R. Elbers, L. J. Dekkers, G. J. Spek et al. // *Tijdschr Diergeneeskd.* – 2001. – Vol. 126, N 24. – P. 779–781.

9. Aujeszky's disease virus eradication campaign successfully heading for last stage in The Netherlands / A. R. Elbers, J. Braamskamp, L. J. Dekkers et al. // *Vet Q.* – 2000. – Vol. 22, N 2. – P. 103–107.

10. Elbers A. R. Sero-surveillance of wild boar in The Netherlands, 1996-1999 / J. W. van der Giessen // *Rev Sci Tech.* – 2000. – Vol. 19, N 3. – P. 848–854.

11. A serological survey on classical swine fever (CSF), Aujeszky's disease (AD) and porcine reproductive and respiratory syndrome (PRRS) virus infections in French wild boars from 1991 to 1998. / E. Albina, A Mesplède, G. Chenut et al. // *Vet Microbiol.* – 2000. – Vol. 77, N 1–2. – P. 43–57.
12. [Prevalence of antibodies against the viruses of European swine fever, Aujeszky's disease and "porcine reproductive and respiratory syndrome" in wild boars in the federal states Sachsen-Anhalt and Brandenburg] / U. Oslage, J. Dalte, T. Müller et al. // *Dtsch Tierarztl Wochenschr.* – 1994. – Vol. 101, N 1. – P. 33–38.
13. Pseudorabies in the European Wild Boar from Eastern Germany / Müller T., Teuffert J., Ziedler K. et al. // *Journal of Wildlife Diseases.* – 2001. – Vol. 34, N 2. – P. 251–258.
14. Pannwitz G. A long-term serological survey on Aujeszky's disease virus infections in wild boar in East Germany / G. Pannwitz, C. Freuling, N. Denzin et al. // *Epidemiol Infect.* – 2011. – P. 1–11.
15. Pseudorabies virus in European wild boar from central Italy / Andrea Lari, Davide Nigrelli, Emiliana Brocchi et al. // *J Wildl Dis.* – 2006. – Vol. 42, N 2. – P. 319–324.
16. Vengust G. Presence of Antibodies Against Aujeszky's Disease Virus in Wild Boar (*Sus scrofa*) in Slovenia / Gorazd Vengust, Zdravko Valencak, Andrej Bidovec // *Journal of Wildlife Diseases.* – 2005. – Vol. 41, N 4. – P. 800–802.
17. Prevalence of antibodies to classical swine fever, Aujeszky's disease, porcine reproductive and respiratory syndrome, and bovine viral diarrhoea viruses in wild boars in Croatia / Z. Zupanić, B. Jukić, M. Lojkić et al. // *J Vet Med B.* – 2002. – Vol. 49, N 5. – P. 253–256.
18. Venereal transmission of pseudorabies viruses indigenous to feral swine / Carlos C. Romero, Paul N. Meade, Joseph E. Shultz et al. // *Journal of Wildlife Diseases.* – 2001. – Vol. 37, N 2. – P. 289–296.
19. Genital infection and transmission of pseudorabies virus in feral swine in Florida, USA / C. H. Romero, P. Meade, J. Satagata et al. // *Vet Microbiol.* – 1997. – Vol. 55, N 1-4. – P. 131–139.
20. Амирова И. В. Серологический мониторинг болезни Ауески в Смоленской области / И. В. Амирова, А. А. Стрижаков // *Ветеринария.* – 2008. – № 9. – С. 26–28.
21. Мониторинг инфекционных болезней среди диких кабанов / А. В. Щербаков, С. А. Кукушкин, А. М. Тимина и др. // *Вопросы вирусологии.* – 2007. – Т. 52, № 3. — С. 29–33.
22. МЕБ. Кодекс здоровья наземных животных. Т. 1. Общие положения / МЕБ. – 19-е изд. – 2010. – 471 с.

**СЕРОЛОГИЧЕСКИЙ МОНИТОРИНГ БОЛЕЗНИ АУЕСКИ В
ПОПУЛЯЦИИ ДИКОГО КАБАНА ТЕРРИТОРИИ ЦЕНТРАЛЬНЫХ
ОБЛАСТЕЙ УКРАИНЫ/ СЫТЮК Н.П.**

За 10-летний период (2001-2011 годы) представлены данные относительно численности и отстрела диких кабанов на территории центральных областей Украины с результатами исследований проб сывороток крови на наличие специфических гуморальных антител против вируса болезни Ауески свиней в реакции

вируснейтрализации. Приведены абсолютные и процентные числовые показатели положительных проб сывороток крови к числу исследованных как в разрезе отдельных областей, так и в сезоны охоты.

Ключевые слова: болезнь Ауески, дикие кабаны, мониторинг, реакция вируснейтрализации, антитела.

**SEROLOGICAL MONITORING OF AUJESZKY'S DISEASE IN
THE POPULATION OF WILD BOAR TERRITORY CENTRAL REGIONS OF
UKRAINE/N.P.Sytyuk**

The article contains data on the number and shooting of wild boars in western regions of Ukraine with the results of studies of blood serum samples for the presence of specific humoral antibodies against Aujeszky's disease virus topigs for the 10-year's period (2001-2011 years). Shows the absolute and percentage numerical indicators of positive serum samples tested as to the number of separate areas, and in the hunting seasons.

Keywords: Aujeszky's disease, wild boars, monitoring, neutralization test, antibodies.

Рецензент – доктор ветеринарных наук В. А. Синицин